

Evaluation of the Influencing Factors on the Identity of Physical Facades in the Historical Area of Tabriz City

ABSTRACT INFO

Article Type
Original Research

Authors

1.Karim Beirami
2.* Mir Said Mousavi

ABSTRACT

Statement problem: Today, due to contradictory approaches and lack of proper orientation, it has unfortunately created inappropriate urban facades and destroyed physical identity in Iranian cities.

Aim: To evaluate the factors affecting the identity of the anatomical views in the historical area of Tabriz city.

Methods: The analytical-inferential method was used. The statistical population was two groups of building users and experts. Structural equation method with Smart Pls software was used to collect information. **Results:** According to the users, the greatest impact on the physical identity of the facades of the historical context of Tabriz city is related to the destruction of historical facades and personal taste, order and harmony, and the least is related to the corner and the connection line to the ground. According to experts, the most effective is related to human scale and size, facade materials and personal taste. The lowest is related to the corner and connecting line. In the end, both groups were unanimous in the field of least impact, i.e. the criterion of the corner and the line connecting to the ground.

Conclusion: All the examined components have been effective on the anatomical identity of the historical fabric of Tabriz city. Considering the close relationship between physical identity and urban views, it can be said that with proper management of views, tangible physical identity can be achieved.

Keywords: Physical identity, Urban facade, Historical context, Tabriz city.

1. PhD Student in Architecture Research Oriented, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.
2*. Assistant Professor, Department of Architecture and Urban Planning, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.

*Corresponding Author
ms.moosavi@iaut.ac.ir

Article History
Received: 2 August 2022
Accepted: 14 September 2022

کلید واژگان: هویت کالبدی، نمای شهری، بافت تاریخی، شهر تبریز

تاریخ دریافت: [۱۴۰۱/۵/۱۱]

تاریخ پذیرش: [۱۴۰۱/۶/۲۳]

*نویسنده مسئول: ms.moosavi@iaut.ac.ir

ارزیابی عوامل اثرگذار بر هویت کالبدی نماها در منطقه تاریخی شهر تبریز

کریم بیرامی

دانشجوی دکترای پژوهش محور معماری، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

*میرسعید موسوی

استادیار گروه شهرسازی معماری و شهرسازی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران.

چکیده

ارزش‌های محیط شهری همواره به بافت آن مرتبط بوده است. لازم به ذکر که در محیط‌های شهری هویت‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و حتی سیاسی وجود دارد [۱]؛ اما این موضوع از نظر جنبه‌های کالبدی مانند نماها بیشتر نمود پیدا می‌کند؛ بنابراین به نظر می‌رسد نما به عنوان یکی از اجزای کالبدی محیط‌های شهری می‌تواند نقش تعیین کننده‌ای در الهام بخشیدن به هویت در مناطق شهری داشته باشد [۲]. هویت و ارتباط آن با نماها را در واقع با اهمیت واژه «منظر شهری» می‌توان بررسی کرد [۳]. به همین دلیل بررسی روند تحول اصطلاح منظر شهری و اهمیت موضوعی آن ضروری است. کلمه منظر شهری اولین بار توسط توماس شارپ در سال ۱۹۴۸ استفاده شد. با این حال، تحلیل بصری آن به تلاش جان- نش در آغاز قرن نوزدهم انجام و همچنین در کار کامپیوویتیه در پایان قرن نوزدهم مشاهده شد [۴]. با گذشت زمان، گوردون کالان جنبه‌های بصری منظر شهری را به ارزش‌های مفهومی مرتبط کرد؛ بنابراین، منظر شهری مرتبط با موضوعات هویت (به عنوان ارزش‌های مفهومی) در مطالعات شهری [۳] دیده شد. با این اقدامات مفهوم هویت به محیط‌های شهری و ابعاد کالبدی تعریق شد و همچنین بر جستگی آن مورد توجه متخصصان مربوطه قرار گرفت. با گذشت زمان، با رواج مدرنیسم

بیان مسئله: امروزه به دلیل رویکردهای متناقض و نبود جهتگیری مناسب، متأسفانه نماهای شهری نامناسبی را پدید آورده و هویت کالبدی را در شهرهای ایران از بین برده است.

هدف: ارزیابی عوامل اثرگذار بر هویت کالبدی نماها در منطقه تاریخی شهر تبریز می‌باشد.

روش‌ها: از روش تحلیلی- استنباطی استفاده شد. جامعه آماری دو گروه کاربران ساختمان‌ها و متخصصان بودند. برای تحلیل اطلاعات روش معادلات ساختاری با نرم‌افزار Smart PIs به کار گرفته شد.

یافته‌ها: از نظر کاربران بیشترین تأثیر بر روی هویت کالبدی نماهای بافت تاریخی شهر تبریز مربوط به تخریب نماهای تاریخی و سلیقه شخصی و نظم و هماهنگی می‌باشد و کمترینش مربوط به کنج و خط اتصال به زمین است. از نظر متخصصان هم بیشترین اثرگذاری مربوط به مقیاس و اندازه انسانی، مصالح نما و سلیقه شخصی می‌باشد. کمترینش مربوط به کنج و خط اتصال می‌باشد. درنهایت هر دو گروه در زمینه کمترین اثرگذاری یعنی معیار کنج و خط اتصال به زمین متفق القول بودند.

نتیجه‌گیری: همه مؤلفه‌های مورد بررسی بر روی هویت کالبدی نماهای بافت تاریخی شهر تبریز اثرگذار بوده است. با توجه به رابطه نزدیک هویت کالبدی و نماهای شهری، می‌توان گفت که با مدیریت صحیح نماها می‌توان به هویت کالبدی محسوس دست یافت.

محیطهای شهری شده است در حالی که طراحی مناسب بدندهای شهری می‌تواند به عنوان کیفیتی عمل کند که هویت کالبدی و خوانایی مناسب را به همراه داشته باشد [۹]. این موضوع در مناطق قدیمی شهری که همواره هویت دار بوده‌اند به تدریج و در پاسخ به نیازهای محلی شکل گرفته‌اند، مشهود است. در واقع حساسیت به محیط شهری می‌تواند مکان‌های ارزشمندی را با کارایی اجزای کالبدی ایجاد کند و بنابراین این مکان‌ها می‌توانند نقش محوری در شکل‌گیری هویت کالبدی در مناطق شهری ایفا کنند. حال چگونه می‌توان هویت کالبدی محیط شهری را ارتقا داد؟ نقش نما در بازیابی یا تقویت هویت کالبدی چیست؟ دلایل بدتر شدن هویت کالبدی در بافت‌های شهر تبریز چیست؟ در واقع این سؤالات ما را قادر می‌کند تا در حد توان راه حلی برای رفع ایرادات ذکر شده پیدا کنیم. از این‌رو، این مقاله بر آن است تا درک بهتری از عوامل مؤثر در هویت کالبدی نماهای بافت تاریخی شهر تبریز و پیامدهای آن ارائه دهد و نیز راه‌های بهبود آن در فرآیندهای شهرسازی شهر تبریز را بیان کند.

پیشینه تحقیق

ظریف پور لنگرودی و همکاران، [۱۰]، بررسی نماهای خیابان‌های شهری از منظر ادراک شهروندان در پیاده‌راه ۱۵ خرداد، تهران، نشان می‌دهند که از مؤلفه‌های اصلی ادراک‌پذیری نماهای شهری، مؤلفه‌های تأثیرگذاری، وحدت، هماهنگی، دلستگی به مکان، تنوع و جذابیت بر میزان ادراک و شناخت نمای سنتی پانزده خرداد مؤثر می‌باشد. فردین‌پور و همکاران، [۱۱]، در مقاله خوانش طرح‌واره نمای ساختمان‌های

در ایران، معماری و شهرسازی ایرانی تقریباً به‌طور کامل هویت خود را از دست دادند [۵]. امروزه سازه‌های شهرهای ایران به‌ویژه کلانشهرهایی مانند تهران، تبریز و ... به دلیل نماهای نامرتب و ویژگی‌های نامناسب از هویت کالبدی ضعیف رنج می‌برند. تنها برداشتن چند قدم در شهرهای امروزی ایران برای پی‌بردن به عمق این عیب کافی است. فقط نگاه کردن به نماها این را روشن می‌کند و فرقی نمی‌کند که معمار، شهرساز، طراح یا یک ساکن عادی باشید؛ زیرا این مشکل آنقدر واضح است که حتی یک شهروند عادی هم می‌تواند تشخیص دهد. در واقع ظواهر شهری مانند نماها نقش بسزایی در تقویت یا تخریب هویت محیط شهری از بعد کالبدی دارند [۶]. علاوه بر این، کمبود پاسخگویی از یکسو و رشد جمعیت از سوی دیگر باعث ایجاد شهرسازی و معماری مکرر و تکراری در شهرهای امروزی ایران می‌شود؛ بنابراین، صورت و هویت شهرهای ایران تخریب شده است و محیطهای شهری و عناصر کالبدی آنها عموماً بدون کیفیت‌های لازم مانند پیوند، انسجام و تداوم می‌باشند. به عنوان مثال، درصد عمدۀ ساختمان‌های نوساز و نمای آنها در ایران ناخوشایند یا مبتنی بر منافع شخصی و اقتصادی است که بافت ارزشمند موجود آن نادیده گرفته شده است [۷]. همچنین در موارد دیگر، نماهای تاریخی، قابل شناسایی و طراحی زیبا و خوشایند به دلیل تغییر شکل و فرآیندهای توسعه بی‌رویه در امور شهری در حال تخریب هستند. این را نباید فراموش کرد که نماها به عنوان برجسته‌ترین بخش سیستم کالبدی شهری که می‌توان بخشی از بدن شهری فرض کرد [۸]. معماری و ساخت‌وساز شهری بی‌برنامه و کنترل نشده اخیر باعث ایجاد نماهای نامناسب، کاهش جذابیت و از بین بردن هویت کالبدی

بازسازی می‌شود. در طرح قبلی ساختمان قرارگیری ساختمان به صورت افقی و دارای حیاط خالی در جلوی ساختمان برای برگزاری مراسم دولتی است. می‌توان گفت که نمای ساختمان قبلی عمود بر فضای روبرو بوده و نمای حیاط نمای ساختمان را نشان می‌دهد. آتalan، [۱۵]، در مطالعه تداوم هویت منطقه‌ای: مطالعه موردي عناصر نما در خانه‌های سنتی چشممه ترکیه، نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که عناصر نمای معماری در خانه‌های سنتی به شدت بر هویت منطقه‌ای چشممه تأکید می‌کنند.

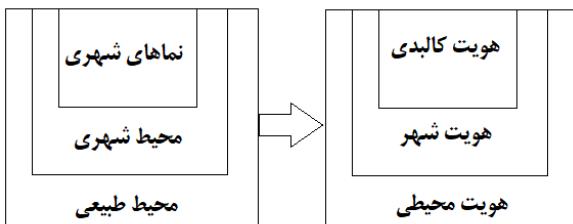
مبانی نظری تحقیق

هویت

واژه هویت مجموعه پیچیده‌ای از معانی است که از آثار اریک اریکسون در دهه ۱۹۵۰ سرچشمه می‌گیرد. در واقع، هویت به طور عینی به عنوان مکانی در یک جهان خاص تعریف می‌شود. در واقع، می‌توان آن را به عنوان یک احساس از خود در رابطه با چیز دیگری که در محیط اطراف ما وجود دارد، فرض کرد. در اواخر دهه ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰، همزمان با پست‌مدرنیسم، مورخان، انسان شناسان و بیشتر از همه دانشمندان علوم انسانی بیش از پیش بر هویت تکیه کردند [۱۶]. هویت مجموعه‌ای از معانی متصل به خود است که به عنوان معیار یا مرجعی عمل می‌کند که رفتار را در موقعیت‌های مختلف هدایت می‌کند [۱۷]. از سوی دیگر، هر یک از ما دارای هویت‌های متعددی هستیم که در مکان‌ها، ساختارهای اجتماعی و روابط مختلف توسعه یافته و فعال می‌شوند؛ که مجموعه معانی ما به هر هویتی به عنوان یک نقطه مرجع فردی عمل می‌کند که نحوه درک ما از موقعیت‌های مختلف و واکنش به آنها را راهنمایی می‌کند [۱۸]؛

شهری معاصر تهران در دوره پهلوی اول و دوم، نتایج نشان می‌دهد که نماهای منتخب میراث معماری معاصر، تا آنجایی احساس غنا را در مخاطب ایجاد می‌نمایند که اغلب پاسخ‌دهندگان توانستند در رویارویی با نماها درک عمیقی از آن داشته باشند. بر اساس رویکرد جامع به مقوله معماری پایدار و هدایت طراحی معماری، می‌توان چنین استدلال نمود که غنای طراحی موجود در این نمونه‌ها، عاملی در جهت ایجاد ارتباط و تعامل با مخاطب است؛ به گونه‌ای که نمای ساختمان به عنوان بخشی از هویت بومی توسط مخاطب ادراک می‌شود. شعبان آبادی و همکاران، [۱۲]، در مطالعه مقایسه‌ای میدان‌های حکومتی و غیر حکومتی تهران در گستره‌ی نمای شهری، تحلیل‌های انجام شده آشکار ساخت که نظام‌های شکل‌دهنده‌ی میدان منتج از تناسبات ابعاد و سطوح بازشوها، جانمایی آنها و هندسه نما بوده که متأثر از کارکرد و جانمایی آن میدان‌هاست. این نظام‌ها هرچند ممکن است در صورت خود در طول تاریخ میادین ایرانی دچار تغییراتی شده باشد، لیکن از لحاظ محتوا تا چند دهه‌ی اخیر تداوم داشته است و می‌تواند به عنوان مجموعه شاخص‌هایی جهت طراحی مورد استفاده‌ی معماران منظر و شهرسازان قرار گیرد. پاستور و اندرسون ۱۳ در مطالعه تأثیر طراحی نما و فضا بر تجربه ساکنان ساختمان در داخل ساختمان، بیان کردند که عامل زیباشناختی و احساسی بیشترین تأثیر را در آسایش و راحتی کاربران حتی در محیط‌های رسمی کاری دارد؛ بنابراین طراحی نماها و فضاهای زیبا و مناسب با نیاز کاربران ساختمان می‌تواند به آسایش و راحتی آنها منجر شود. کائوپیلا و همکاران، [۱۴]، در مطالعه هویت در نمای تالار استانداری "روی ایت"، روند نوسازی تالار استان به سبک چاتوراموک

شهری حاوی نماها تنها چیزی است که در سطوح افقی و عمودی شهر مشاهده می‌شود. نما به عنوان یکی از عناصر اصلی منظر شهری مقوله‌ای جدا از معماری و شهرسازی نیست، اما در عین حال نه معماری است و نه شهرسازی. در واقع ترکیبی از هنر و مؤلفه شهر است [۲۲]. نماها همبستگی و نظم ساختاری را در محیط‌های شهری ایجاد می‌کنند و درنتیجه بر هویت تأثیر می‌گذارند [۳]. از این‌رو، فرسودگی نماهای با ارزش مستقیماً منجر به تخریب هویت کالبدی در مناطق شهری می‌شود. از سوی دیگر، فقدان طراحی‌های متنوع و عدم توجه به تمام جنبه‌های مختلف شهر و محیط در طول فرآیند طراحی نماها باعث ضعف هویت می‌شود [۱۴]. محیط طبیعی شامل محیط شهری و اجزای آن و محیط شهری شامل نماهای شهری است. به همین ترتیب، باید توجه داشت که هویت کالبدی که در نماها ظاهر می‌شود، می‌تواند بر هویت شهری تأثیر بگذارد و درنتیجه هویت محیط را تحت تأثیر قرار دهد (شکل ۱). به بیان دقیق‌تر، نماهای شهری به عنوان یکی از بخش‌های اصلی کالبدی محیط شهری، قطعاً نیازمند هویتی مناسب برای مشخص کردن هویت‌های شهری و محیطی است [۲۳].

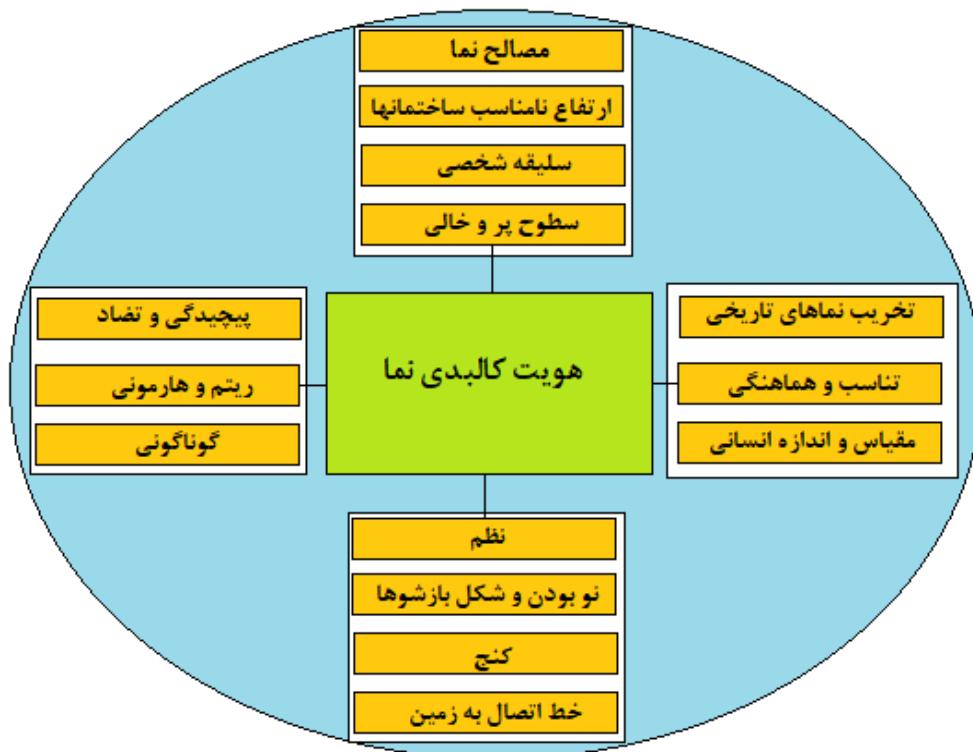

شکل ۱. مفهوم هویت در رابطه با سلسله مراتبی محیط طبیعی، محیط شهری و نماهای شهری

بنابراین قابل توجه است که هویت جوهری پیچیده و گسترده دارد و می‌توان آن را به‌وضوح به همه پدیده‌های جهان نسبت داد. همچنین به‌طورکلی هر موضوع را تعریف و مشخص می‌کند و بنابراین می‌تواند بر بسیاری از عوامل محیطی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی تأثیر بگذارد. به عنوان مثال، هویت می‌تواند کیفیت‌های زیستمحیطی فضاهای شهری را در بسیاری از جنبه‌ها (مانند بعد کالبدی) تحت تأثیر قرار دهد و به‌مرور زمان آینده شهر و روند توسعه شهری را تغییر دهد.

نما و هویت کالبدی

نماها و هویت کالبدی یک بدنه شهری که نتواند به عنوان منبع هویت عمل کند، یک محیط برنامه‌ریزی نشده یا نامناسب است [۱۹]. راب کریر اشاره کرده که هویت کالبدی در مناطق شهری به ویژگی‌های فیزیکی محیط‌های ساخته شده توسط انسان تکیه دارد. به عنوان مثال، تنوع مناسب نماها می‌تواند یک هویت کالبدی قوی و تأثیرگذار ایجاد کند [۲۰]. علاوه بر این، مناطق قدیمی و سنتی شهر با نماهای ارزشمند می‌توانند جذابیت بدنه‌های شهری را به میزان قابل توجهی افزایش دهند و حضور مردم را در محیط‌های شهری به‌منظور قدم زدن در مسیرها و درک هویت تقویت کند [۲۱]. در واقع بخشی از هویت شهری با گذشته شهر گره خورده است و زمانی که در حال حذف مکان‌های تاریخی خاطره‌انگیز هستیم، هویت شهر را نیز از بین برده‌ایم. از این‌رو، آثار به‌یادماندنی فضاهای شهری و به‌طورکلی محیط‌های شهری می‌توانند شهر را قابل شناسایی تر کنند؛ بنابراین، بسیاری از نماهای بنایی‌های تاریخی برای حفظ هویت کالبدی محلی و شخصیت محیط شهری طراحی شده‌اند. منظر

شکل ۲. مدل مفهومی تحقیق

گلوله برفی بکار گرفته شد و حجم نمونه برابر ۲۰ نفر شد. جمعاً ۴۰۴ پرسشنامه توزیع گردید. پس از مطالعه نرمال بودن و نبودن توزیع داده‌ها در این پژوهش برای برآش مدل از تکنیک مدلسازی معادلات ساختاری (SEM) با رویکرد حداقل مربعات جزئی^۲ از نرم‌افزار Smart Pls استفاده شد. برای پایابی شاخص‌ها از روش ترکیبی و آلفای کرونباخ و برای روابی هم روابی همگرا (میزان واریانسی) که یک متغیر پنهان از شاخص‌های خود می‌گیرد) شاخص واریانس استخراج شده فورنل و لاکر بکار گرفته شد. متغیرهای مورد بررسی در رابطه با هویت کالبدی نماها در جدول (۱) آورده شده‌اند.

روش‌ها

در تحقیق حاضر از روش تحلیلی- استنباطی استفاده شد. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. برای اندازه‌گیری پاسخ‌های پرسشنامه مقیاس ۵ گزینه‌ای طیف لیکرت بکار گرفته شد. ۲۶ گویه در نظر گرفته شد که ۱۲ گویه حذف شدند و تنها ۱۴ گویه باقی ماند و مورد بررسی قرار گرفتند. جامعه آماری تحقیق شامل ۲ گروه ساکنین شهر تبریز و متخصصان معماری و شهرسازی بودند که برای ساکنین شهر تبریز که برابر ۱۵۹۳۳۷۳ نفر بود، حجم نمونه با فرمول کوکران برابر ۳۸۴ نفر بدست آمد. برای متخصصان و خبرگان روش

جدول ۱. متغیرهای مورد بررسی در تحقیق [۵، ۶، ۱۴، ۱۵، ۲۱، ۲۳]

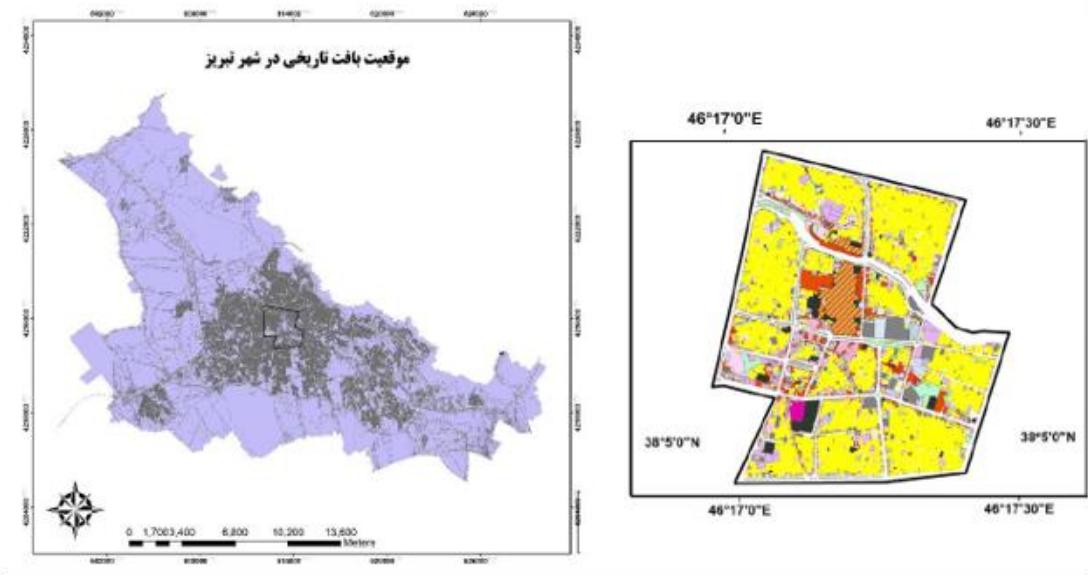
مؤلفه اصلی	زیر معیارها
	مصالح نما
	ارتفاعات نامناسب ساختهای ها
	سلیقه شخصی
	سطوح پر و خالی
	تخریب نهایی تاریخی
هویت کالبدی	تناسب و هماهنگی
	مقایس و اندازه انسانی
	نظم
	نو و شکل بازتوها
	کنج
	خط اتصال به زمین
	گوناگونی
	ریتم و هارمونی
	پیچیدگی و تضاد

می‌باشد. بافت قدیمی شهر تبریز شامل ۷ محله می‌باشد که

بر حسب سابقه تاریخی آن‌ها عبارتنداز: بازار، شهناز، مقصودیه، دانشسرای منصور، قره‌باغ، بالاحمام، تبلی‌باغ - دمشقیه. شکل (۳) سیمای عمومی شهر تبریز و بافت تاریخی و فرهنگی شهر را نشان می‌دهد [۲۴].

محدوده مورد مطالعه

شهر تبریز در ۴۶ درجه و ۲۵ دقیقه طول شرقی و ۳۸ درجه و دو دقیقه عرض شمالی از نصف‌النهار گربنوج واقع شده است. ارتفاع آن از سطح دریا ۱۴۰۰ متر می‌باشد. با وسعتی حدود ۱۱۸۰۰ کیلومتر در قلمرو میانی خطه آذربایجان و در قسمت شرقی شمال دریاچه ارومیه و ۶۱۹ کیلومتری غرب تهران قرار دارد. در ۱۵۰ کیلومتری جنوب جلفا، مرز ایران و جمهوری آذربایجان قرار گرفته است. بافت مرکزی شهر تبریز که جزو منطقه ۸ تبریز می‌باشد و این منطقه در بیرگیرنده هسته میانی شهری می‌باشد. که به عنوان مرکزی‌ترین و مهم‌ترین منطقه شهر تبریز به شمار می‌رود؛ و با وسعتی معادل ۲۶۰ هکتار می‌باشد که ۲ درصد از مساحت کل شهر تبریز را در بر گرفته است و کوچک‌ترین منطقه بین مناطق دهگانه شهر تبریز

شکل ۳. موقعیت محدوده تاریخی-فرهنگی تبریز

متغیرهای وابسته تحقیق بالاتر از ۳۵٪ به دست آمده است که نشان از پیش‌بینی قوی مدل ساختاری را دارد. برای ارزیابی برآش مدل کلی که هر دو بخش مدل اندازه‌گیری و ساختاری را کنترل می‌کند، معیار نیکویی برآش بکار گرفته شد.

یافته‌های تحقیق مدل برآش عوامل اثرگذار بر هویت کالبدی نماهای بافت تاریخی شهر تبریز از نظر کاربران

شکل (۴، ۵ و ۶) بارهای عاملی و ضرایب مسیر و آماره t مدل را پس از حذف گویه‌های مذکور را نشان می‌دهد. جدول (۲) برآش مدل اندازه‌گیری را به صورت خلاصه نشان می‌دهد. مقادیر میانگین واریانس استخراج شده و پایایی ترکیبی به ترتیب بزرگ‌تر از ۵٪ و ۷٪ است. علاوه بر این، میزان میانگین واریانس استخراج شده سازه‌های تحقیق، بیشتر از توان دوم همبستگی آن سازه با سایر سازه‌های است؛ که این امر نشان‌گر تأیید روایی برای همه سازه‌های مورد بررسی است. برای تعیین قدرت پیش‌بینی مدل از معیار استون - گیزرا استفاده شد که مقادیر ۰/۰۵، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ به ترتیب نشان از قدرت پیش‌بینی ضعیف، متوسط و قوی مدل در مورد سازه درون‌زا دارد. این مقدار، برای

جدول ۲. خلاصه تحلیل برآزش مدل اندازه‌گیری تأثیر مؤلفه‌های اثرگذار بر هویت کالبدی نماها در بافت تاریخی شهر تبریز از نظر کاربران

نیکویی برآزش	ضریب تعیین	شاخص‌های برآزش مدل			متغیرها
		واریانس استخراج شده AVE	پایایی ترکیبی (CR)	الفای کرونباخ	
۰/۵۸۸	۰/۸۹۳	۰/۶۵۱	۰/۷۹۴	۰/۸۱۸	مصالح نما
		۰/۶۳۵	۰/۷۷۹	۰/۷۹۵	ارتفاعات نامناسب ساختمان‌ها
		۰/۶۷۴	۰/۷۶۶	۰/۸۰۱	سلیقه شخصی
		۰/۶۹۳	۰/۷۷۵	۰/۷۸۲	سطوح پر و خالی
		۰/۷۱۱	۰/۷۵۳	۰/۷۶۸	تخربی نماهای تاریخی
		۰/۶۹۹	۰/۸۶۶	۰/۸۵۴	تناسب و هماهنگی
		۰/۷۲۷	۰/۷۴۹	۰/۷۷۳	مقیاس و اندازه انسانی
		۰/۷۲۴	۰/۷۹۱	۰/۸۰۵	نظم و هماهنگی
		۰/۶۹۹	۰/۷۰۶	۰/۷۳۶	نوع و شکل بازشوها
		۰/۶۸۲	۰/۷۴۲	۰/۷۵۹	کنج
		۰/۷۲۲	۰/۷۵۱	۰/۷۸۱	خط اتصال به زمین
		۰/۷۰۱	۰/۷۸۵	۰/۷۹۱	گوناگونی
		۰/۷۴۷	۰/۸۰۵	۰/۸۳۲	ریتم و هارمونی
		۰/۷۸۷	۰/۷۹۸	۰/۸۱۱	پیچیدگی و تنضاد

خروجی حاصل یعنی آماره t ، ضرایب معناداری را نشان می‌دهد. در نتیجه قدر مطلق مقادیر t بزرگ‌تر از ۱/۶۹ است که بیانگر معناداری متغیر مریبوطه و تأیید معنی‌داری ضریب مسیر برآورد شده است.

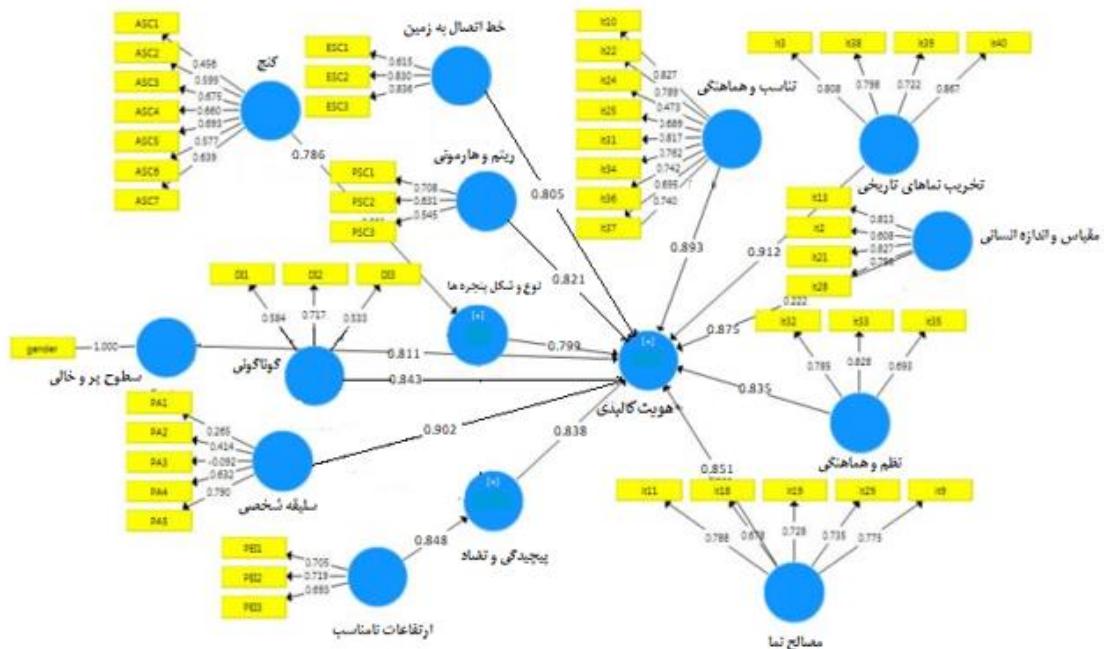
برای معیار نیکویی برآزش سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی نیکویی برآزش است. بنابراین نیکویی برآزش برآب ۰/۵۸۸ بدست آمد که حکایت از برآزش قوی مدل در حالت کلی دارد. با توجه به جدول (۳) و شکل ۶ به این نتیجه می‌رسیم که مؤلفه‌های هویت کالبدی با اطمینان ۹۵ درصد تأثیر مستقیم و معنی‌داری دارد، زیرا عدد آماره t متغیرها بیشتر از ۱/۹۶ است. اگر کمتر از ۱/۹۶ بود باید از تحلیل حذف می‌شدند. همچنین با توجه به جدول ۳ و شکل ۵ همه سازه‌های اصلی تحقیق بزرگ‌تر از ۰/۵ و در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار هستند. همچنین با توجه به جدول ۳ و شکل ۵، معیار تخریب نماهای تاریخی با بار عاملی ۰/۹۱۲ و سلیقه شخصی با بار عاملی ۰/۹۰۲ بیشترین و کنج با بار عاملی ۰/۷۸۶ کمترین تأثیر را در هویت کالبدی نماهای بافت تاریخی شهر تبریز دارد. رابطه علت و معلولی بین متغیرها، به کمک نرم‌افزار Smart Pls سنجیده شد. بدین منظور، از آزمون بوت استریپینگ استفاده شد که با استفاده از آن

جدول ۳ بار عاملی هر یک از متغیرها بر روی متغیر وابسته هویت کالبدی نماها در بافت تاریخی شهر تبریز

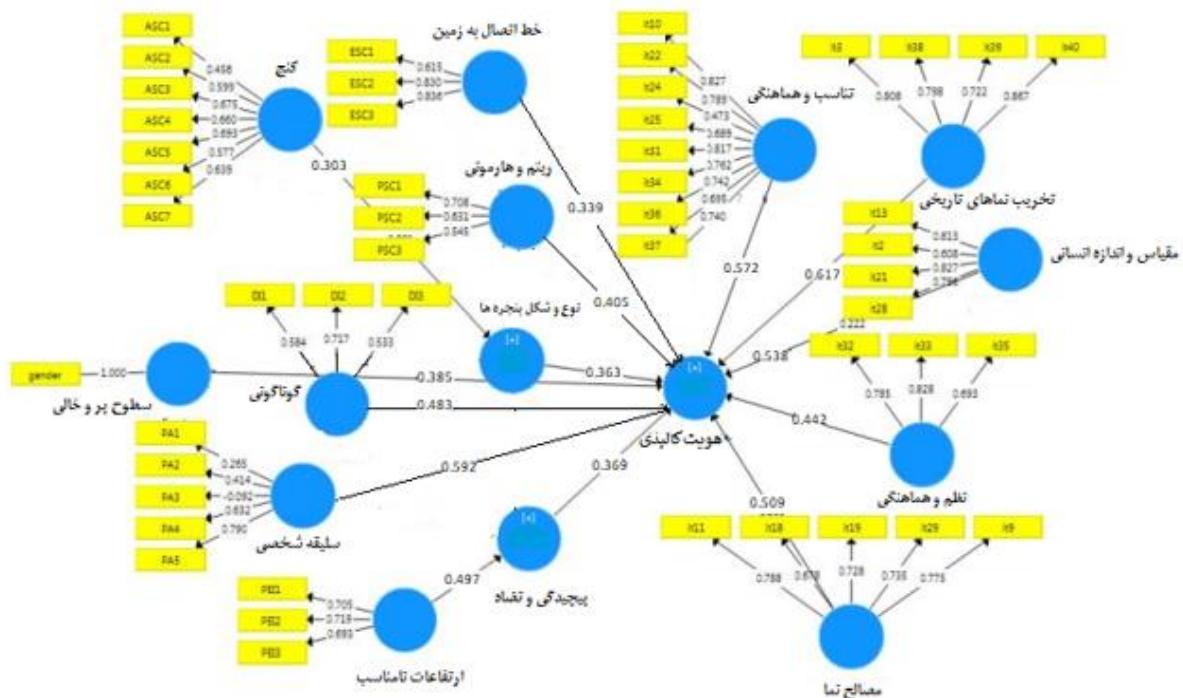
احتمال	t آماره	انحراف استاندارد	بار عاملی	گویه ها
۰/۰۰۰	۱۸/۲۲	۰/۰۲۶	۰/۸۵۱	هویت کالبدی >- مصالح نما
۰/۰۰۰	۲۱/۰۱	۰/۰۲۹	۰/۸۶۸	هویت کالبدی >- ارتفاعات نامناسب ساختمان ها
۰/۰۰۰	۷/۵۲	۰/۰۱۴	۰/۹۰۳	هویت کالبدی >- سلیقه شخصی
۰/۰۰۰	۴۱/۸۴	۰/۰۵۸	۰/۸۱۱	هویت کالبدی >- سطوح پر و خالی
۰/۰۰۰	۵/۱۳	۰/۰۱۲	۰/۹۱۳	هویت کالبدی >- تخریب نماهای تاریخی
۰/۰۰۰	۱۱/۳۷	۰/۰۱۷	۰/۸۹۳	هویت کالبدی >- تناسب و هماهنگی
۰/۰۰۰	۱۴/۵۹	۰/۰۲۱	۰/۸۷۵	هویت کالبدی >- مقیاس و اندازه انسانی
۰/۰۰۰	۳۲/۳۷	۰/۰۴۴	۰/۸۳۵	هویت کالبدی >- نظم و هماهنگی
۰/۰۰۰	۴۵/۷۱	۰/۷۲	۰/۷۹۹	هویت کالبدی >- نوع و شکل بازشوها
۰/۰۰۰	۴۸/۳۵	۰/۰۸۱	۰/۷۸۶	هویت کالبدی >- کج
۰/۰۰۰	۴۰/۸۲	۰/۰۵۴	۰/۸۰۵	هویت کالبدی >- خط اتصال به زمین
۰/۰۰۰	۲۴/۵۵	۰/۰۳۵	۰/۸۴۳	هویت کالبدی >- گوناگونی
۰/۰۰۰	۳۷/۱۱	۰/۰۴۹	۰/۸۲۱	هویت کالبدی >- ریتم و هارمونی
۰/۰۰۰	۲۹/۸۱	۰/۰۴۱	۰/۸۳۸	هویت کالبدی >- پیچیدگی و تضاد

جدول ۴. خسایب برآورد شده عوامل اثرگذار بر هویت کالبدی بافت تاریخی شهر تبریز از نظر کاربران

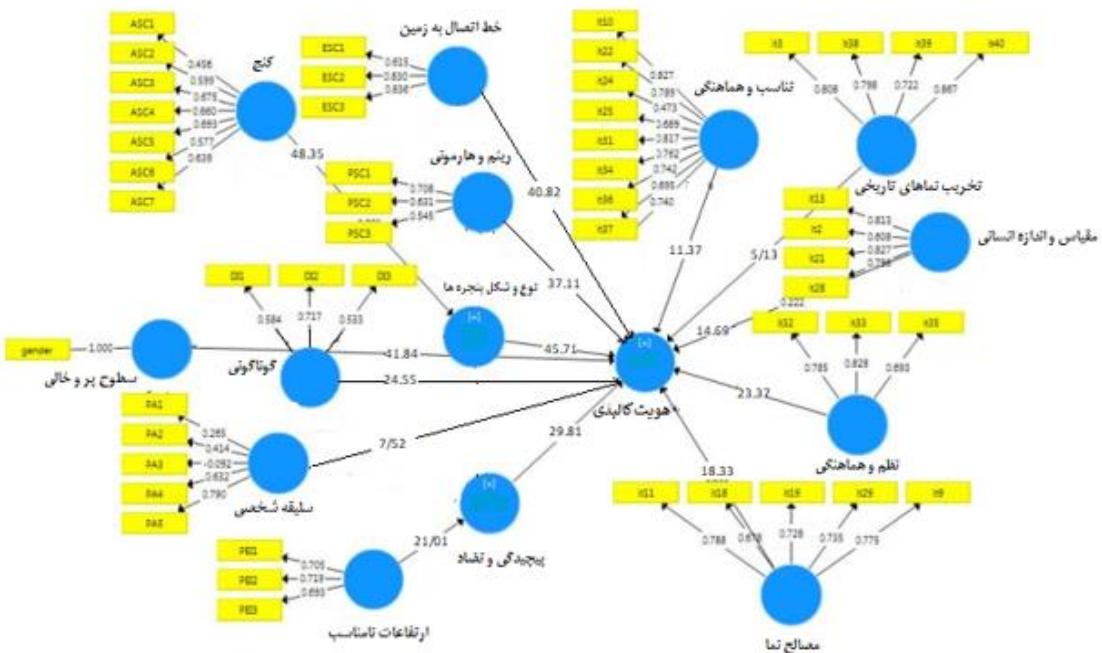
کاربران			مسیر
نتیجه	t آماره	ضرایب	
تایید	۱۸/۲۲	۰/۵۰۹	هویت کالبدی >- مصالح نما
تایید	۲۱/۰۱	۰/۴۹۷	هویت کالبدی >- ارتفاعات نامناسب ساختمان ها
تایید	۷/۵۲	۰/۵۹۲	هویت کالبدی >- سلیقه شخصی
تایید	۴۱/۸۴	۰/۳۸۵	هویت کالبدی >- سطوح پر و خالی
تایید	۵/۱۳	۰/۶۱۷	هویت کالبدی >- تخریب نماهای تاریخی
تایید	۱۱/۳۷	۰/۵۷۳	هویت کالبدی >- تناسب و هماهنگی
تایید	۱۴/۵۹	۰/۰۳۸	هویت کالبدی >- مقیاس و اندازه انسانی
تایید	۳۲/۳۷	۰/۴۴۲	هویت کالبدی >- نظم و هماهنگی
تایید	۴۵/۷۱	۰/۳۶۳	هویت کالبدی >- نوع و شکل بازشوها
تایید	۴۸/۳۵	۰/۳۰۳	هویت کالبدی >- کج
تایید	۴۰/۸۲	۰/۳۳۹	هویت کالبدی >- خط اتصال به زمین
تایید	۲۴/۵۵	۰/۴۸۳	هویت کالبدی >- گوناگونی
تایید	۳۷/۱۱	۰/۴۰۵	هویت کالبدی >- ریتم و هارمونی
تایید	۲۹/۸۱	۰/۴۶۹	هویت کالبدی >- پیچیدگی و تضاد

شکل ۴. ارزیابی اعتبار مدل عوامل اثرگذار در هویت کالبدی نماهای بافت تاریخی شهر تبریز از نظر کاربران

شکل ۵. خراپی مسیر عوامل اثرگذار در هویت کالبدی نماهای بافت تاریخی شهر تبریز از نظر کاربران با استخراج از نرم افزار Pls

شکل ۶. آماره t-value تأثیر مؤلفه‌های اثرگذار بر هويت كالبدی نماهای بافت تاریخی شهر تبریز با استخراج از نرم‌افزار PLS

متغیرهای وابسته تحقیق بالاتر از ۰/۳۵ به دست آمده است که نشان از پیش‌بینی قوی مدل ساختاری را دارد. برای ارزیابی برآنش مدل کلی که هر دو بخش مدل اندازه‌گیری و ساختاری را کنترل می‌کند، معیار نیکوبی برآنش بکار گرفته شد.

مدل برآش عوامل اثرگذار بر هويت كالبدی نماهای بافت تاریخی شهر تبریز از نظر کاربران
شکل (۷) و (۹) بارهای عاملی و ضرایب مسیر و آماره t مدل را پس از حذف گویه‌های مذکور را نشان می‌دهد. جدول (۵) برآنش مدل اندازه‌گیری را به صورت خلاصه نشان می‌دهد.
مقادیر میانگین واریانس استخراج شده و پایابی ترکیبی به ترتیب بزرگ‌تر از ۰/۵ و ۰/۷ است. علاوه بر این، میزان میانگین واریانس استخراج شده سازه‌های تحقیق، بیشتر از توان دوم همبستگی آن سازه با سایر سازه‌های است، که این امر نشانگر تأیید روایی برای همه سازه‌های مورد بررسی است. برای تعیین قدرت پیش‌بینی مدل از معیار استون - گیز استفاده شد که مقادیر ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ به ترتیب نشان از قدرت پیش‌بینی ضعیف، متوسط و قوی مدل در مورد سازه درون‌زا دارد. این مقدار، برای

جدول ۵. خلاصه تحلیل برازش مدل اندازه‌گیری تأثیر مؤلفه‌های اثرگذار بر هویت کالبدی نماها در بافت تاریخی شهر تبریز از نظر متخصصان

نیکویی برازش	ضریب تعیین	تاخص‌های برازش مدل			متغیرها
		واریانس استخراج تده AVE	پایایی ترکیبی (CR)	آلفای کرونباخ	
-۰/۵۵۴	-۰/۷۹۶	-۰/۶۳۲	-۰/۸۲۱	-۰/۸۲۵	مصالح نما
		-۰/۶۱۶	-۰/۷۳۵	-۰/۷۵۳	ارتفاعات نامناسب ساختمان‌ها
		-۰/۶۷۴	-۰/۷۷۳	-۰/۷۸۱	سلیقه شخصی
		-۰/۶۸۳	-۰/۷۴۸	-۰/۸۰۵	سطح پر و خالی
		-۰/۶۹۱	-۰/۷۹۳	-۰/۸۱۲	تخریب نماهای تاریخی
		-۰/۶۷۲	-۰/۷۷۷	-۰/۷۹۱	تناسب و هماهنگی
		-۰/۶۹۷	-۰/۷۵۲	-۰/۷۸۸	مقیاس و اندازه انسانی
		-۰/۷۱۱	-۰/۷۸۵	-۰/۸۱۵	نظم و هماهنگی
		-۰/۶۶۶	-۰/۷۳۳	-۰/۷۵۲	نوع و شکل بازشوها
		-۰/۷۱۱	-۰/۷۲۴	-۰/۷۵۹	کنج
		-۰/۶۵۱	-۰/۷۱۸	-۰/۷۶۴	خط اتصال به زمین
		-۰/۶۳۷	-۰/۷۹۱	-۰/۸۰۹	گوناگونی
		-۰/۶۵۹	-۰/۸۱۳	-۰/۸۲۹	ریتم و هارمونی
		-۰/۷۰۷	-۰/۷۷۲	-۰/۷۹۷	پیچیدگی و تضاد

به کمک نرمافزار Smart Pls سنجیده شد. از آزمون بوت استرپینگ استفاده شد که با استفاده از آن خروجی حاصل یعنی آماره t ، ضرایب معناداری را نشان می‌دهد. در نتیجه قدر مطلق مقادیر t بزرگتر از $1/69$ است که بیانگر معناداری متغیر مربوطه و تأیید معنی‌داری ضریب مسیر برآورد شده است.

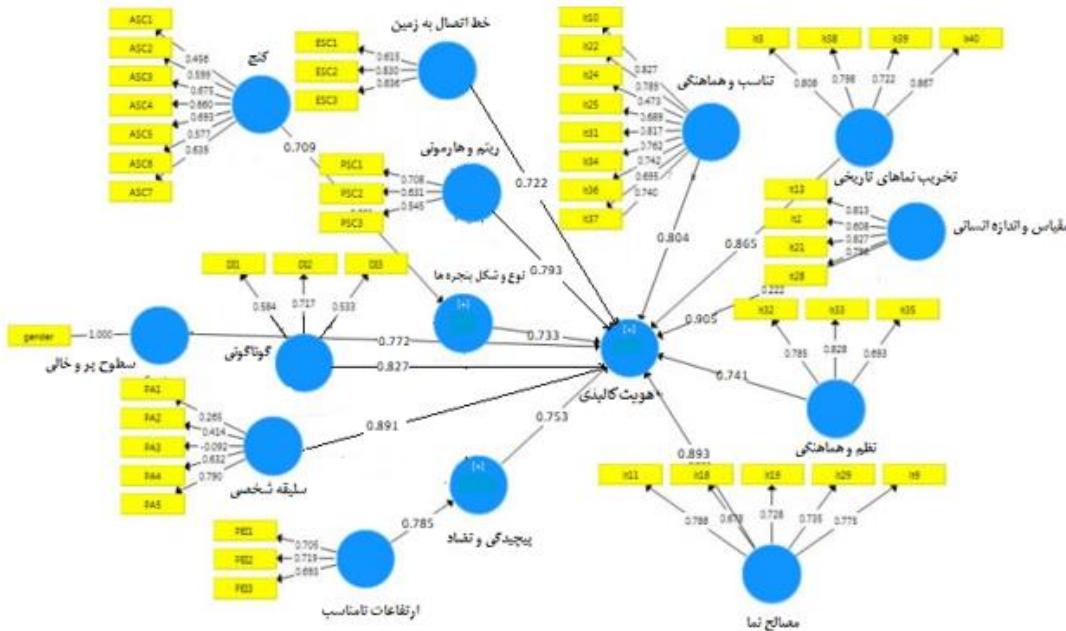
برای معیار نیکویی برازش سه مقدار $۰/۰۱$ ، $۰/۲۵$ و $۰/۳۶$ به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی نیکویی برازش است. بنابراین نیکویی برازش برابر $۰/۵۵۴$ بدست آمد که حکایت از برازش قوی مدل در حالت کلی دارد. با توجه به جدول (۶) و شکل ۹ به این نتیجه می‌رسیم که مؤلفه‌های هویت کالبدی با اطمینان ۹۵% تأثیر مستقیم و معنی‌داری دارد، زیرا عدد آماره t متغیرها بیشتر از $1/۹۶$ است. اگر کمتر از $1/۹۶$ بود باید از تحلیل حذف می‌شدند. همچنین با توجه به جدول ۶ و شکل ۷ همه سازه‌های اصلی تحقیق بزرگ‌تر از $۰/۵$ و در سطح اطمینان ۹۵% درصد معنادار هستند. همچنین با توجه به جدول ۶ و شکل ۸ از نظر متخصصان معیار مقیاس و اندازه انسانی با بار عاملی $۰/۹۰۵$ و مصالح نما با بار عاملی $۰/۸۹۲$ بیشترین و کنج با بار عاملی $۰/۷۰۹$ کمترین تأثیر را در هویت کالبدی نماهای بافت تاریخی شهر تبریز دارد. رابطه علت و معلولی بین متغیرها،

جدول ۶. بار عاملی هریک از متغیرها بر روی متغیر وابسته هویت کالبدی نماها در بافت تاریخی شهر تبریز از نظر متخصصان

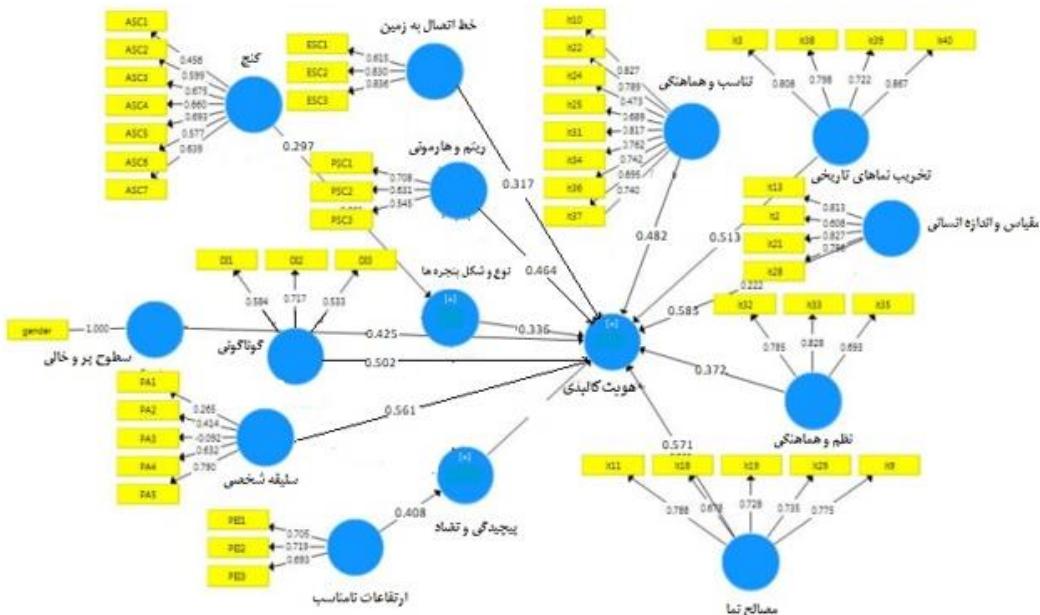
احتمال	آماره t	انحراف استاندارد	بار عاملی	گویه ها
-/-/-/-	۱۰/۰۷	-۰/۰۲۱	-۰/۸۹۳	هویت کالبدی >- مصالح نما
-/-/-/-	۲۹/۹۴	-۰/۱۱۴	-۰/۷۸۵	هویت کالبدی >- ارتفاعات نامناسب ساختمان ها
-/-/-/-	۱۲/۶۳	-۰/۰۴۶	-۰/۸۹۱	هویت کالبدی >- سلیقه شخصی
-/-/-/-	۳۱/۶۱	-۰/۱۲۱	-۰/۷۷۲	هویت کالبدی >- سطوح پر و خالی
-/-/-/-	۱۵/۲۶	-۰/۰۷۶	-۰/۸۶۵	هویت کالبدی >- تخریب نماهای تاریخی
-/-/-/-	۲۲/۱۱	-۰/۰۹۹	-۰/۸۰۴	هویت کالبدی >- تناسب و هماهنگی
-/-/-/-	۸/۲۵	-۰/۰۱۴	-۰/۹۰۵	هویت کالبدی >- مقیاس و اندازه انسانی
-/-/-/-	۳۹/۴۸	-۰/۱۲۸	-۰/۷۴۱	هویت کالبدی >- نظم و هماهنگی
-/-/-/-	۴۳/۵۱	-۰/۱۳۱	-۰/۷۳۳	هویت کالبدی >- نوع و تشکل بازشوها
-/-/-/-	۵۱/۷۳	-۰/۱۵۷	-۰/۷۰۹	هویت کالبدی >- کنج
-/-/-/-	۴۶/۴۷	-۰/۱۴۴	-۰/۷۲۲	هویت کالبدی >- خط اتصال به زمین
-/-/-/-	۱۹/۱۵	-۰/۰۸۵	-۰/۸۲۷	هویت کالبدی >- گوناگونی
-/-/-/-	۲۷/۵۸	-۰/۱۰۹	-۰/۷۹۳	هویت کالبدی >- ریتم و هارمونی
-/-/-/-	۳۲/۴۶	-۰/۱۲۵	-۰/۷۵۳	هویت کالبدی >- پیچیدگی و تضاد

جدول ۷. ضرایب برآورد شده عوامل اثرگذار بر هویت کالبدی بافت تاریخی شهر تبریز از نظر متخصصان

کاربران			مسیر
نتیجه	آماره t	ضرایب	
تایید	۱۰/۰۷	-۰/۵۷۱	هویت کالبدی >- مصالح نما
تایید	۲۹/۹۴	-۰/۴۶۸	هویت کالبدی >- ارتفاعات نامناسب ساختمان ها
تایید	۱۲/۶۳	-۰/۵۶۱	هویت کالبدی >- سلیقه شخصی
تایید	۳۱/۶۱	-۰/۴۲۵	هویت کالبدی >- سطوح پر و خالی
تایید	۱۵/۲۶	-۰/۵۱۳	هویت کالبدی >- تخریب نماهای تاریخی
تایید	۲۲/۱۱	-۰/۴۸۲	هویت کالبدی >- تناسب و هماهنگی
تایید	۸/۲۵	-۰/۵۸۵	هویت کالبدی >- مقیاس و اندازه انسانی
تایید	۳۹/۴۸	-۰/۳۷۲	هویت کالبدی >- نظم و هماهنگی
تایید	۴۳/۵۱	-۰/۳۳۶	هویت کالبدی >- نوع و تشکل بازشوها
تایید	۵۱/۷۳	-۰/۳۹۷	هویت کالبدی >- کنج
تایید	۴۶/۴۷	-۰/۳۱۷	هویت کالبدی >- خط اتصال به زمین
تایید	۱۹/۱۵	-۰/۵۰۲	هویت کالبدی >- گوناگونی
تایید	۲۷/۵۸	-۰/۴۶۴	هویت کالبدی >- ریتم و هارمونی
تایید	۳۲/۴۶	-۰/۴۰۸	هویت کالبدی >- پیچیدگی و تضاد

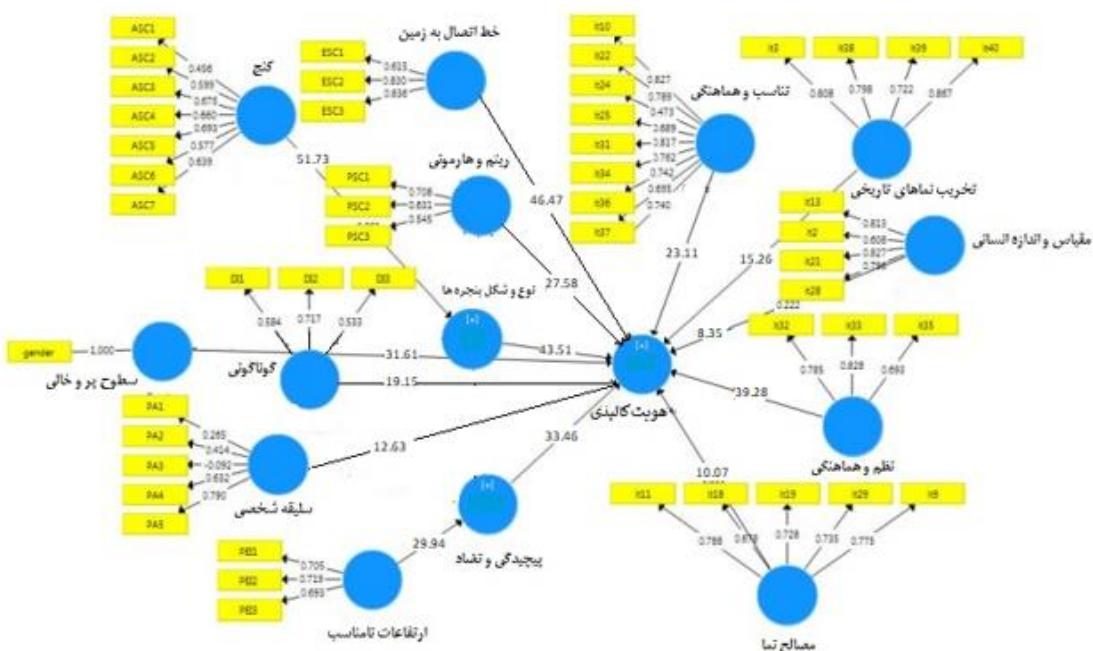

شکل ۷. ارزیابی اعتبار مدل عوامل اثرگذار در هویت کالبدی نماهای بافت تاریخی شهر تبریز از نظر متخصصان استخراج با نرم افزار Pls

شکل ۸. خسایب مسیر عوامل اثرگذار در هویت کالبدی نماهای بافت تاریخی شهر تبریز از نظر متخصصان استخراج با نرم افزار Pls

ساخت و سازهای جدید و عدم هماهنگی کنجهای یا اینهی و

شکل ۹. اماده **t-value** تأثیر مؤلفه‌های ابرگذار بر هویت کالبدی نمایه‌های بافت تاریخی شهر تبریز از نظر متخصصان با استخراج از نرم‌افزار Pls

فضاهای پیرامونی آنها می‌تواند، به عنوان برخی از دلایل کاهش نقش کنج‌ها در ارتقا کیفیت محیطی و ایجاد هویت در فضاهای شهری در دوران معاصر معرفی شود. مشابه این امر شاید در مورد خط اتصال به زمین در نماهای نیز صادق است.

نتیجہ گیری

طراحی مناسب ناماها و به طور کلی قسمت کالبدی هر شهر می تواند به طور مستقیم بر هویت کالبدی شهری تأثیر بگذارد. بنابراین ارزش‌های کالبدی در بدن‌های شهری باید به درستی و در ارتباط با یکدیگر اجرا شوند تا هویت بخش‌های کالبدی مناطق شهری بخصوص بافت تاریخی احیا شود. همچنین می‌توان نتیجه گرفت که هر شهر پتانسیل درونی زیادی برای تقویت هویت کالبدی گمشده دارد. در واقع هویت کالبدی زمانی شکوفا می‌شود که به آرمان‌های، فعل، و پتانسیل موجود نزدیک

با توجه به تحلیل داده‌ها، نتایج نشان می‌دهد که همه مؤلفه‌های مورد بررسی بر روی هویت کالبدی نماهای بافت تاریخی شهر تبریز اثرگذار بوده است. همچنین از نظر کاربران بیشترین تأثیر بر روی هویت کالبدی نماهای بافت تاریخی شهر تبریز مربوط به تخریب نماهای تاریخی و سلیقه شخصی و نظام و هماهنگی می‌باشد و کمترینش مربوط به کنج و خط اتصال به زمین است. از نظر متخصصان هم بیشترین اثرگذاری مربوط به مقیاس و اندازه انسانی، مصالح نما و سلیقه شخصی می‌باشد. کمترینش مربوط به کنج و خط اتصال می‌باشد. درنهایت هر دو گروه در زمینه کمترین اثرگذاری یعنی معیار کنج و خط اتصال به زمین متفق القول بودند. از سوی دیگر، همان‌طور که نتایج نشان داد، "کنج" و "خط اتصال به زمین" در میان عوامل کمترین تأثیر را داشت. کم‌توجهی در طراحی مناسب عنصر کنج در

منابع

- [1]. Mamat, M, Abdul Aziz, (2020), THE ENTITY - IDENTITY RELATIONSHIPS OF OLD SHOP HOUSES IN PERAK THROUGH FAÇADE DESIGN, Journal of the Malaysian Institute of Planners, 18(3), 51-70.
- [2]. Phetsuriya, N, (2017). Formal language of Lanna Shop House's Façade in Lampang Old city, Thailand, IOP Conf. Series: Materials Science and Engineering 245(5), 1-11, 052015. doi:10.1088/1757-899X/245/5/052015.
- [3]. Cullen, G., (1971). The concise townscape. Van Nostrand Reinhold Co., New York.
- [4]. Carmona, M.; Heath, T.; O c, T.; Tiesdell, S., (2010). Public places urban spaces: the dimension of urban design. Architectural Press, Oxford.
- [5]. Talaei, M., Motevali Haghghi, H. (2021). Comparative study on physical characteristics of Urban walls (Cases studies: Bala and Paein Khiaban street, Mashhad as well as Tarbiat, Tabriz). Ferdows Art, 2(4), 66-85. doi: 10.30508/fhja.2021.529166.1069.
- [6]. Rakhshan, E, Zabihi, H., Majdi, H. (2018). Rereading the identity components of the façade in the view of contemporary cities. Urban Management, 17(51), 75-86.
- [7]. Abbasi, Z. (2017). Aesthetic criteria of desirable urban facades and bodies with an emphasis on local identity (a case example between Motahari Square and the intersection of Hojat St. in Qom). Urban Management, 16(47), 255-276.
- [8]. Behzadpour, M., Tawakal, M. (2021). Examining the identity components of the facade in the face of contemporary architecture, a case study of Qazvin city. Shabak, 7(1 (series 58)), 59-68.
- [9]. Sadeghifar, M, Pazhouhanfar, M & Farrokhzad, M (2019). An exploration of the relationships between urban building façade visual elements and people's preferences in the city of Gorgan, Iran, Architectural Engineering and Design Management, 15(6), 445-458. doi: 10.1080/17452007.2018.1548340.

شود. برای بررسی عوامل مؤثر در هویت کالبدی نماهای بافت تاریخی شهر تبریز ۱۴ انتخاب و از دیدگاه کاربران و متخصصان بررسی شدند که از دیدگاه کاربران بیشترین تأثیر بر روی هویت کالبدی نماهای بافت تاریخی شهر تبریز مربوط به تخریب نماهای تاریخی و سلیقه شخصی و نظم و هماهنگی می‌باشد و کمترینش مربوط به کنج و خط اتصال به زمین است. از دیدگاه متخصصان هم بیشترین اثرگذاری مربوط به مقیاس و اندازه انسانی، مصالح نما و سلیقه شخصی می‌باشد و کمترینش مربوط به کنج و خط اتصال می‌باشد. درنهایت هر دو گروه در زمینه کمترین اثرگذاری یعنی معیار کنج و خط اتصال به زمین متفق القول بودند. در بعضی موارد اولویت شاخص‌های هویت کالبدی بر اساس دیدگاه استفاده کنندگان از فضا با اولویت‌های متخصصان فرق دارد، این تفاوت‌ها ناشی از بینش این دو گروه نسبت به مسائل شهری است، در واقع شهروندان با توجه به تجارب شخصی دارای بینشی واقعی‌تر هستند، این در حالی است که نظریات متخصصان بیشتر بر پایه دانسته‌های علمی و فنی آنها شکل گرفته است. از این‌رو، با توجه به رابطه نزدیک هویت کالبدی و نماهای شهری، می‌توان اعلام کرد که با مدیریت صحیح نماها می‌توان به هویت کالبدی محسوس دست یافت. به عنوان آخرین سخن، طراحان و معماران شهری باید به ارزش‌های کالبدی واقف بوده و در ارتباط با هویت کالبدی موجود در جهت افزایش سرزنشگی و زیست‌پذیری فضاهای و مکان‌های شهری تلاش کنند. همچنین این اقدامات باید در جهت دستیابی به تجربیات بهیادماندنی و همچنین حفظ هویت خاصی که به هر منطقه شهری در دنیا اختصاص دارد، انجام شود.

- [19]. Abdel-Aziz D, Shuqair, H, (2014), Amman's Facades Lost between Identity and Veracity; Factors Impacting Facades' Design, Arts and Design Studies, 26, 20-23.
- [20]. Krier, R., (1979). Urban space. Academy Editions, the University of Michigan, London.
- [21]. Lee, J & Sul, S, (2017), Media Façade and the design identity of buildings based on visual density, International Journal of Asia Digital Art & Design, 34, 49-55.
- [22]. Torabi, Z, Brahman, S, (2013), Effective Factors in Shaping the Identity of Architecture, Middle-East Journal of Scientific Research 15 (1): 106-113, doi: 10.5829/idosi.mejsr.2013.15.1.2357.
- [23]. Haqgo, F., Mollasalehi, V, (2020), Recognition of identity and aesthetic criteria as effective components on the design of facades and walls of Tehran (the studied area of the 14th district of Tehran), Architecture, 3(16), 1-11.
- [24]. Honarjoo M, Akbari Namdar S, Singeri M, Darskhan R. (2022), Assessing the effect of tall building on residents' perception in the central context of Tabriz from a physical-semantic perspective. Urban Design Discourse a Review of Contemporary Litreatures and Theories.; 3 (1) :97-116, <http://udd.modares.ac.ir/article-40-61552-fa.html>.
- [10]. zarif A, alborzi F, sohili J. (2022), Investigating the Views of Urban Streets in terms of Citizens' Perception (Case Study: Pedestrian May 15, Tehran). jgs.22 (66) :325-341
- [11]. Fardpour, S., Dolatabadi, F., Mahdavi Nejad, M. (2021). Reading the Schema of the Contemporary Urban Building Façade of Tehran in the First and Second Pahlavi Eras. Armanshahr Architecture & Urban Development, 14(35), 149-164. doi: 10.22034/aaud.2020.204911.2018.
- [12]. Hooshmand Shaban Abadi, F., Valibeig, N., Behzadfar, M., Faizi, M. (2020). A Comparative Study of Tehran's Governmental and Non-Governmental Squares in the Area of Urban View. The Monthly Scientific Journal of Bagh-e Nazar, 17(82), 43-54. doi: 10.22034/bagh.2019.172530.4006
- [13]. Pastore, L& Andersen, M, (2022), The influence of façade and space design on building occupants' indoor experience, Journal of Building Engineering, 46(3), 1-16. <https://doi.org/10.1016/j.jobe.2021.103663>.
- [14]. Kaewpeela, P, Raksawin, K, Suthasupa, S, (2020), Identity on the facade of Roi Et Provincial Hall, Asian Journal of Environment-Behaviour Studies (ajE-Bs), 5(15), <https://doi.org/10.21834/aje-bs.v5i15.359>.
- [15]. Atalan, O, (2016), Continuity of regional identity: A case study of facade elements in traditional Çeşme houses, ITU A|Z, 13(2), 121-131.
- [16]. Alzahrani, A, (2022), Understanding the role of architectural identity in forming contemporary architecture in Saudi Arabia, Alexandria Engineering Journal, 61(12), 11715-11736. <https://doi.org/10.1016/j.aej.2022.05.041>.
- [17]. Al-Shammari, R.J. Abbas, M. G. Al Fartusi, M.A.M, (2020), The role of event in building the identity of the deliberated language in architecture: Contemporary Iraqi architecture as a case study, Periodic. Eng. Nat. Sci. (PEN) 8 (3) 1600-1613.
- [18]. Nikežić, A.; Ristić Trajković, J.; Milovanović, A. (2020), Future Housing Identities: Designing in Line with the Contemporary Sustainable Urban Lifestyle. Buildings, 11, 18, 1-23. <https://doi.org/10.3390/buildings 11010018>.